

Godišnji izvještaj udruge FACTUM za 2024. godinu

1. TKO SMO – OSNOVNE INFORMACIJE O UDRUZI FACTUM

Udruga Factum je osnovana u cilju promicanja filmske kulture i audio-vizualne umjetnosti, naročito u području dokumentarnog filma. Tijekom 28 godina postojanja, Factum je realizirao gotovo stotinu dokumentaraca koji su prikazani na više od dvjesto festivala i koji su osvojili niz međunarodnih nagrada. Factumovi filmovi osvojili su dvije nagrade Vladimir Nazor za filmsku umjetnost, tri Zlatne arene na Pulskom filmskom festivalu, dva Grand Prix-a na Danima hrvatskog filma, četiri nagrade za najbolju produkciju i niz nagrada za pojedine umjetničke doprinose. Factum je organizator međunarodnog festivala dokumentarnog filma ZagrebDox, jednog od svega 40-ak svjetskih festivala dokumentarnog filma čiji pobjednici konkuriraju za godišnju nagradu Europske filmske akademije, te programa usavršavanja ZagrebDox Pro.

Dokumentarni projekt Factum pokrenuo je 1997. Nenad Puhovski u okviru Centra za dramsku umjetnost, pri tadašnjem (Soroševom) Institutu Otvoreno društvo. Stvoren je sa zadaćom da podupire nezavisnu dokumentarističku produkciju koja u to vrijeme, s obzirom na političke i društvene prilike, nije postojala.

Factumovi se filmovi tematski mogu svrstati u nekoliko grupa. Prvu čine filmovi koji su govorili o najnovijoj hrvatskoj povijesti, filmovi koji su izazivali prijepore, oštre kritike i javna sučeljavanja, filmovi koji su tematizirali priče kojima se nitko drugi u to vrijeme nije želio baviti – filmovi, dakle, koji su predstavljali značajan tematski iskorak, ne samo u Hrvatskoj, već i u čitavoj regiji. To su, među ostalim, *Oluja nad Krajinom*, *Lora - Svjedočanstva*, *Paviljon 22*, *Nemam ti šta reć' lijepo*, *Tri i Blokada*.

Factum je domaći pionir na polju autobiografskog dokumentarca. Omogućio je da se hrvatski dokumentarac uključi u svjetski trend intimnog i osobnog preispitivanja svijeta u kojem živimo, i to kroz filmove koji govore o samom autoru. To su filmovi poput *Graham i ja*, *Dečko kojem se žurilo*, *Sve o Evi*, *Klasa*

optimist, Ratni reporter, Iza ogledala, Goli, Dum spiro spero, Generacija '68 i Naša djeca.

Factum je razvio i treću produkcijsku *liniju* – dokumentarce o ljudima s margine. Bez obzira na to što je interes za takve teme uvijek postojao u hrvatskoj dokumentarističkoj tradiciji, činjenica je da su Factumovi autori o njima progovorili u trenutku homogeniziranja društva i guranja svih vrsta manjina na potpunu marginu. Tu su, osim prije spomenutih filmova, *Pešćenopolis, Čuvar tegljača, Sve 5, Vajt, TDZ - za uspomenu i dugo sjećanje, Zajedno, Čedo* i mnogi drugi.

Konačno, u recentnom razdoblju, Factum je počeo razvijati i četvrtu tematsku i produkcijsku liniju. Riječ je o muzičkim dokumentarcima, filmovima koji se bave pozadinom glazbenih trendova i bendova ispričanim kroz vizure ljudi koji su tu glazbu i stvarali. Tako su od drugog djela 2010-ih nastali filmovi *Tusta, Glasnije od oružja* i *Put do sutona*, a ubrzo će biti završena i *Underground top lista*.

Factum je također uključen u sustav europskih filmskih koprodukcija pa su tako (kao manjinske koprodukcije) nastali filmovi *Ljubavna odiseja, Snovi se vraćaju kući, iOtok* i *Najljepša zemlja na svijetu*.

Djelatnosti Factuma su:

- suradnja sa srodnim domaćim i inozemnim udruženjima i organizacijama i sudjelovanje u zajedničkim projektima,
- organizacija umjetničkih radionica i seminara u sferi filmske kulture i audiovizualnih umjetnosti,
- proizvodnja filmova,
- izdavanje knjiga, časopisa i DVD-a,
- organiziranje i realizacija manifestacija i projekata čiji je nositelj Udruga,
- jačanje suradnje sa srodnim organizacijama u Hrvatskoj i izvan nje,
- informiranje javnosti o djelatnostima Udruge

1.1 STRUKTURA UDRUGE FACTUM

Rad udruge Factum osmišljavaju, vode, koordiniraju i provode ravnatelj, zamjenici ravnatelja, tajnik udruge, zaposlenici udruge, članovi i vanjski suradnici. Ravnatelj udruge od 1.9.2007. godine je Nenad Puhovski. Hrvoje Pukšec i Edita Sentić su zamjenici ravnatelja, Matija Mamuča je tajnik, Luka Rinčić je likvidator. U udruzi su stalno zaposlena tri člana.

2. SAŽETAK RADA UDRUGE FACTUM U 2024. GODINI:

Factum je u 2024. godini uspješno proveo svoje planove i programe.

Uspješno su završeni filmovi *Naša djeca* autora i redatelja Silvestra Kolbasa te *Književna groupie* redatelja Nikice Marovića.

U različitim fazama razvoja, produkcije i postprodukcije trenutačno se nalazi pet dokumentarnih filmova: *Mirotvorac* autora i redatelja Ivana Ramljaka, *Underground top lista* autorice i redateljice Lidijske Špegar i *Naći ću te* autorice i redateljice Justine Matov su u fazi postprodukcije i bit će premijerno prikazani na ZagrebDoxu 2025. godine; dok su *Nije na prodaju* autorice i redateljice Marine Aničić Spremo i kratkometražni *Heroin, kruh i rudnici sumpora* autora i redatelja Nikole Strašeka u ranijim fazama produkcije i očekuje se da će biti završeni početkom 2026. godine.

Godine 2024. uspješno je održano jubilarno, 20. izdanje međunarodnog festivala dokumentarnog filma ZagrebDox te program ZagrebDox Pro.

2.1 ORGANIZACIJSKI RAZVOJ FACTUMA

Tim udruge Factum kontinuirano radi na stručnom usavršavanju, predstavljanju svojih projekata i umrežavanju s kolegama iz svijeta dokumentarnog filma. Također, naš tim odlazi na lokacije snimanja naših dokumentarnih filmova kako

bi producent i izvršni producent imali potpuni nadzor nad snimanjima te time bili upoznati s problemima, ako dođe do njih, kako bi se isti mogli što prije ukloniti.

Davor Kanjir, izvršni producent udruge Factum, kontinuirano je odlazio na lokacije snimanja Factumovih filmova kojima je Factum producent ili koproducent kako bi otklanjao probleme ukoliko ih je bilo te bio ispomoć autorima i tehničkoj ekipi.

3. PROIZVODNJA AUTORSKOG DOKUMENTARNOG FILMA

Factum proizvodi autorske dokumentarne filmove od svog osnutka 2007. godine (ista djelatnost provodila se i ranije u okviru Centra za dramsku umjetnost). Trenutačno u različitim fazama razvoja, produkcije i postprodukcije radimo na pet dokumentarnih filmova, dok su dva filma uspješno završena ove godine.

Završeni dokumentarni filmovi u 2024. godini

Dokumentarni film *Naša djeca* autora i redatelja Silvestra Kolbasa je uspješno završen u travnju 2024. godine te je prošao kolaudaciju HAVC-a.

Neizmjereno sadržajnim i ništa manje zanimljivim uvidom u obiteljske odnose protagonista filma, Silvestra Kolbasa, i njegove supruge, te konačno autorove troje djece, ovaj dokumentarni film već je po premijernom prikazivanju izazvao brojne pozitivne reakcije publike i kritike. Kombinacijom arhivskog obiteljskog video materijala, kao i, za potrebe filma, materijala snimljenog od 2019. godine, najnoviji Kolbasov uradak nametnuo se kao jedan od ponajboljih uradaka u hrvatskoj dokumentaristici posljednjih godina.

Silvestar je već neko vrijeme najstariji Kolbas u svojoj obitelji. Roditelji su mu umrli, otac pred rat, majka nešto kasnije. Šezdeset i osam mu je godina. Imao je i malo mlađeg brata koji je umro od posljedica rata. Drugi je put oženjen. Ima troje djece: najstarijeg, Jakova, iz prvog braka, Evu iz drugog braka, rođenu postupkom umjetne oplodnje, kao i Antu, usvojenog iz dječjeg doma u dobi od

osam godina. Neka od pitanja koja redatelj postavlja u ovom filmu jesu: Kako djeca utječu na osjećaje i stavove te međusobni odnos njega i supruge? Kako on utječe ili je do sada utjecao na svako svoje dijete? Kakav odnos ima s kojim djetetom i daje li im svima jednako ljubavi? Mijenjaju li ga djeca? Čini li to svatko od njih na drukčiji način? Kako djeca vide njega i suprugu, a kako vide njihov odnos prema sebi?

Dokumentarni film *Književna groupie* autora i redatelja Nikice Marovića, završen u ožujku 2024. godine, priča je o hrvatskom književniku, novinaru i kolumnistu Željku Špoljaru i njegovom alter-egu Pavlu Svircu koji, pak, piše pod pseudonimom – Književna groupie.

Špoljar je dosad objavio *Teškoće pri gutanju*, *Moj brat Felix Krull*, te *Welcome to Croatia* u koautorstvu s Kristijanom Vujičićem za koga je 2006. godine dobio nagradu Kiklop. S romanom *Gumeni galeb* pobijedio je na natječaju Matice hrvatske Osijek za najbolji neobjavljeni prozni tekst u 2007. godini. 2014. objavljuje roman *Štakorbar* za koji dobiva Književnu nagradu Drago Gervais, dok 2020. izdaje svoj posljednji roman – *Petokoronaš*. S druge strane, Pavle Svirac je izdao knjige: *Književna groupie*, *Strovaljivanje* i *Kako biti hipster*. Svirac je, također, već nekoliko godina kolumnist *Nacionala*, proslavio se serijom zapisa *Šta se čita na jarunskoj nudističkoj plaži* i *Dnevnik interlibdžije*, dok njegova Facebook stranica Književna groupie trenutno ima preko 15.000 pratitelja.

Film prati Željkov odnos prema Svircu kao ličnosti, njegov odnos s bivšom suprugom Majom Hrgović kao i odnose prema kćeri Nori, obitelji, društvu, kulturi, izdavačkim kućama i glavnom uredniku Nacionala. Kroz sve to, Špoljar/Svirac ne samo da progovara o našim društvenim dilemama, problemima i sukobima, već i o sebi kao jednoj od zanimljivijih pojava suvremene hrvatske kulturne scene, jednom od njenih, povijesno ne tako rijetkih, „neprilagođenih“ protagonista.

3.1 Projekti u različitim fazama razvoja, produkcije i postprodukcije:

- Dokumentarni film *Mirotvorac* autora i redatelja Ivana Ramljaka
- Dokumentarni film *Underground top lista* autorice i redateljice Lidije Špegar
- Dokumentarni film *Naći ću te* autorice i redateljice Justine Matov
- Dokumentarni film *Nije na prodaju* autorice i redateljice Marine Aničić Spremo
- Kratkometražni dokumentarni film *Heroin, kruh i rudnici sumpora* autora i redatelja Nikole Straška

Dokumentarni film *Mirotvorac* autora i redatelja Ivana Ramljaka

Film je u postprodukciji.

Godine 1991. na ulazu u Tenju ubijen je Josip Reihl Kir, načelnik Osječke policije, čovjek posvećen pregovorima i izbjegavanju rata. *Mirotvorac* je priča o posljednjih nekoliko mjeseci njegova života u osvit krvavog hrvatsko-srpskog rata, koji je Kir svim silama pokušao spriječiti, ispričana kroz izjave nekoliko svjedoka i s pomoću arhivskih materijala iz tog doba. I danas, nakon više od trideset godina, mnogi su elementi tog ubojstva nerazjašnjeni, a mogući nalogodavci – nepoznati. Autor Ivan Ramljak jedan je od najznačajnijih hrvatskih dokumentarista srednje generacije, prepoznatljiv po svom osebujnom pristupu povijesnim temama.

Film je u fazi montaže i mixa zvuka te sređivanja svih prava.

Dokumentarni film *Underground top lista* autorice i redateljice Lidije Špegar

Film je u postprodukciji.

Ovaj film govori o glazbi u vrlo specifičnom kontekstu, glazbi na sprovodima, gdje dominira žalost koja svoj vrhunac doseže kad se rastajemo od pokojnika. Glazba definitivno igra važnu ulogu u suočavanju s tugovanjem i gotovo je nemoguće zamisliti da se od bližnjih rastajemo bez nje. Prateći glazbenike diljem Hrvatske, film prikazuje raznolikost pogrebnih praksi, ali i glazbenih žanrova koji ih prate. Ti su se žanrovi kroz vrijeme mijenjali, pa se mogu, što na svojevrsni način ovaj film i radi, sastavljati i čitave top liste.

Film je u fazi montaže i mixa zvuka te sređivanja svih prava.

Dokumentarni film *Naći ću te* autorice i redateljice Justine Matov

Film je u postprodukciji.

Mlada filmašica vraća se kući i započinje potragu za svojim ocem kojeg je poznavala samo dva mjeseca i o kojem nitko nikada nije govorio, premda je bio poznat muzičar, svojevremeno i gitarist legendarnog Parnog valjka. Dok pokušava popuniti prazninu koju je njen otac ostavio iza sebe, neriješeni obiteljski problemi izlaze na površinu, a ona saznaje da je trudna. *Naći ću te* je film o putovanju, traženju, nalaženju, no prije svega o ljubavima koje su pronađene, ali i o ljubavima za koje je prekasno.

Film je u fazi montaže i mixa zvuka te sređivanja svih prava.

Dokumentarni film *Nije na prodaju* autorice i redateljice Marine Aničić Spremo

Film je u produkciji.

Stjecanjem neovisnosti, u Republici Hrvatskoj počinje faza obilježena rapidnom privatizacijom i masovnom izgradnjom koja traje do danas. Potpuna uzurpacija urbanog prostora i gašenje identiteta zagrebačkih kvartova posljedica su maksimalnog udovoljavanja investitoru umjesto stanovništvu. Dokumentarni film *Nije na prodaju* priča je o ljudima koji su direktno suočeni s neorganiziranom i

ekspanzivnom gradnjom u hrvatskoj metropoli. Njihovo susjedstvo kakvog su poznavali nestaje, a kvaliteta življenja drastično im opada. Film prati obitelji koje nisu pristale na ponude investitora te su ostale u svojim kućama.

Film je u fazi snimanja.

Dokumentarni film Heroin, kruh i rudnici sumpora autora i redatelja Nikole Strašeka

Film je u produkciji.

Ovo je autobiografska, kratkometražna crtica jednog od najtalentiranijih hrvatskih dokumentarista, Nikole Strašeka, autora kulturnih uradaka *Ubil bum te* i *Vajt*.

„... ušao sam u komunu navučen na heroin, diazepame, speed i alkohol. Bio sam težak 58 kilograma na 1,90m, ispijen, rastrzan, s ožiljcima promašenih uboda po rukama, loš kao čitava ta godina, kao čitavo to vrijeme. Iako uvjeren u vlastitu jedinstvenost i sklon da je preuveličavam u svijetu, priča o mojoj narkomaniji nalik je bezbrojnim takvim pričama i skladno me uklopila u zajednicu kojoj dvadeset godina nisam htio priznati da pripadam, a pripadao sam joj više nego ničemu drugome, više nego svom djetetu, ženi, bratu, profesiji, opstanku...”

4. DISTRIBUCIJA I PLASMAN FACTUMOVIH DOKUMENTARNIH FILMOVA

U 2024. godini Factumovi filmovi prikazivani su diljem Hrvatske i Europe.

Nakon premijernog prikazivanja na ZagrebDoxu u travnju, film *Naša djeca* Silvestra Kolbasa selektiran je za službene programe renomiranih domaćih i regionalnih festivala: Pulskog filmskog festivala (gdje je osvojio Zlatne arene za režiju i montažu), Sarajevo film festivala, Liburnia Film Festivala (Najbolji film po izboru žirija), Dana hrvatskog filma (Nagrada publike), DOKUarta (Nagrada publike), Rab Film Festivala, Porečdoxa, Shpeena DOX-a, Filmskog festivala Ivo Šubić te Festivala Slobodna zona iz Srbije. U sklopu redovne kino-distribucije, publika je film mogla pogledati na 5 različitih lokacija u Zagrebu (Kinoteka, KIC,

Histrionski dom, Centar za kulturu i informiranje Maksimir, uz svečanu projekciju u Kaptol Boutique Cinema), kao i u Pučkom otvorenom učilištu Samobor, Centru za kulturu Čakovec, Art-kinu Croatia (Rijeka), te kod dubrovačkih Kinematografa, a već su dogovorene i daljnje projekcije u 2025. godini (Koprivnica, Makarska). *Naša djeca* su u mnogim izborima filmskih kritičara uvrštena među najbolja dokumentarna ostvarenja 2024. godine:

<https://www.dokumentarni.net/2025/01/07/top-10-najbolji-hrvatski-dokumentarni-filmovi-2024-godine/>

<https://film-mag.net/wp/?p=57476>

Drugi Factumov film završen 2024. godine, *Književna groupie* Nikice Marovića, nakon ZagrebDoxa u travnju prikazan je na Reviji dokumentarnog filma Fibula (Sisak) te se započelo s pripremom projekcija filma po knjižnicama širom Hrvatske.

Početkom godine nastavljena je redovna kino-distribucija filma *Kuća na Kraljevcu* te je film tijekom siječnja i veljače prikazan u Centru za kulturu Čakovec, Art-kinu Croatia, Splitskoj kinoteci Zlatna vrata te kod Kinematografa Osijek, u rujnu u Muzeju novog vala Zagreb te u studenom u Centru za kulturu i informacije Maksimir. Film je također prikazan u svibnju na Beldocsu (Srbija), u srpnju na Pulskom filmskom festivalu te u studenom u sklopu manifestacije Noć hrvatskog filma i novih medija u Pečuhu, Budimpešti i Mainzu.

I drugi filmovi Factumove proizvodnje prikazani su u Hrvatskoj, pa i šire: pet filmova iz ciklusa Imaginarne akademije (*Sretna nigdina*, *Terra roza*, *Ottavio*, *Circa Oaza*, *Una Storia Polesana*) prikazano je u siječnju u Klubu Pulske filmske tvornice, *Djeca tranzicije* prikazana su u veljači u karlovačkom kinu Edison, *Tusta* je prikazan u veljači u Puli u sklopu Revije dokumentarnog rock filma te u lipnju u Zagrebu, *Ratni reporter* prikazan je u svibnju u Kinoklubu Split u sklopu programa 7u7, a *Tri* isti mjesec u Münchenu u sklopu festivala "Šta ima!?". *Goli* je prikazan u kolovozu u Dubrovniku u sklopu programa Zagrebačke slavističke škole, a *Čedo* u rujnu u zagrebačkom KIC-u.

U sklopu programa MJESEC NAŠEG FILMA!, u organizaciji Hrvatskog audiovizualnog centra, kojim se obilježava 70 godina postojanja filmskih festivala, tijekom svibnja *Dum spiro spero* prikazan je u Delnicama, a *Dečko kojem se žurilo* u Pazinu, Samoboru i Novskoj.

Factum također sudjeluje u programu Ruksak (pun) kulture te smo projekt Dox u školi, koji se sastoji od projekcije Factumovog filma *Djeca tranzicije* i radioničkog dijela s razgovorom o filmu i predstavljanjem alata za uvod u teoriju filma i izradu filma, u 2024. proveli u svibnju u Muzeju suvremene umjetnosti u Zagrebu i Gimnaziji Nova Gradiška, u lipnju u Strukovnoj školi Đurđevac, a u listopadu u Srednjoj školi Plitvička jezera u Korenici te u korčulanskim srednjim školama Petra Šegedina, Blato i Vela Luka.

Factumovi filmovi prikazivani su na HRT-u (*Glasnije od oružja*, *Generacija '68*) i Klasik TV-u.

Factumoteka

Brze i konstantne promjene u distribucijskom okruženju zahtijevaju nove načine pristupanja širokom spektru publike. Usprkos tradicionalnoj distribucijskoj praksi koja podrazumijeva distribuciju filmova na festivalima i u kinima, sve više produkcija provodi online distribucije ili hibridne distribucije koje obuhvaćaju i tradicionalnu i online distribuciju kako bi film dosegnuo što veću prepoznatljivost i gledanost. Factumoteka je projekt koji želi online distribucijom filmova doprijeti direktno do novih publika distribuirajući sadržaj online, dostupan u cijeloj državi, ali i u svijetu. Isto tako želi i staru i novu publiku zadržati, stimulirati, educirati i stvoriti naviku konzumiranja i promišljanja dokumentarnog filma. Projekt Factumoteke smo počeli provoditi u 2018. godini, a otada smo proširili sadržaj online videoteke koja sada sadrži 43 filma.

Također, ostvarena je suradnja s United Mediom oko VOD distribucije četiri Factumova filma (*Dečko kojem se žurilo*, *Dum spiro spero*, *Godine hrđe*, *Iza lica zrcala*), koji su na teritorijima Bugarske, Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Crne

Gore, Sjeverne Makedonije, Srbije i Slovenije postali dijelom Nova Docu platforme.

Pojedini Factumovi naslovi također su već tradicionalno dostupni i na međunarodnim streaming platformama GuideDoc i dafilms.com.

5. DVADESETI FESTIVAL ZAGREBDOX 2024.

PROGRAM FESTIVALA I OSTVARENI REZULTATI:

Dvadeseto izdanje ZagrebDoxa – međunarodnog festivala dokumentarnog filma održano je od 14. do 21. travnja 2024. u Kaptol Boutique Cinema kinima te Dokukinu KIC u Zagrebu.

Tijekom osam festivalskih dana publika je kroz 184 projekcije imala priliku vidjeti 102 dokumentarna ostvarenja iz 53 zemlje svijeta u 14 programskih cjelina. U utrci za glavnu nagradu, Veliki pečat, ukupno se natjecalo 40 filmova - 19 u međunarodnoj i 21 u regionalnoj konkurenciji.

Što se filmskog programa tiče, ovo je jubilarno izdanje festivala bilo među najrenomiranijim do sada, budući da je sadržavalo pobjednike Cannesa, Berlina, IDFA-e, Sundancea, DOK Leipziga, Visions du Réela, Ji.hlave, Sarajeva, Hot Docsa, DokuFesta, Tribeca te još mnogih drugih vodećih svjetskih festivala (dokumentarnog) filma. Prikazana su čak 22 hrvatska dokumentarna filma, gotovo isključivo kao barem nacionalne premijere te gotovo svaki put uz popratni razgovor s filmskim ekipama.

Projekcijama je prisustvovalo gotovo 15.000 gledatelja, čime je zadržana prošlogodišnja iznimno visoka brojka, a ZagrebDox je ostao jedan od rijetkih hrvatskih filmskih festivala koji se vratio na pretpandemijske brojke posjećenosti. Gotovo 100 međunarodnih i domaćih gostiju i medijska vidljivost od 840 tisuća Eura prema komercijalnoj vrijednosti ostvarenog PR-a dodatni su pokazatelji uspjeha.

Osim Velikih pečata, dodjeljuju se i dva Mala pečata, jedan u kategoriji autora/ice do 35 godina starosti, a drugi u kategoriji kratkometražnog filma. Nagrada Movies that Matter dodjeljuje se filmu koji na najbolji način promiče ljudska prava. Nagradu za najbolji film po izboru publike dodijelio je sponzor Aviteh. Počasni Veliki pečat dodjeljuje direktor festivala Nenad Puhovski autorima koji su značajno doprinijeli dokumentarizmu, a po šesti je put dodijeljena i nagrada FIPRESCI – nagrada koju dodjeljuje Međunarodna federacija filmskih kritičara. ZagrebDox je također nominirao dokumentarac za godišnju nagradu Europske filmske akademije.

U sklopu 20. ZagrebDoxa održan je niz panela i posebnih programa:

- DoXXL PANEL: Deepfake tehnologija i doba sumnje / Nakon projekcije filma *To nisam ja!*
- DoXXL PANEL: Dokumentarcima protiv erozije radničkih prava / Nakon projekcije filma *Flašaroši*
- DoXXL PANEL: Druga strana mode / Nakon Projekcije Filma *Uspon i pad Johna Galliana*
- DoXXL PANEL: Kako do mira u Gazi? / Nakon projekcije filma *Tri obećanja*
- DoXXL PANEL: Posljedice seksualnog nasilja i trauma kao ključ iscjeljenja / Nakon projekcije filma *Obitelj*
- PREDAVANJE: Hanka Kastelicová - Umijeće pripovijedanja: mijenjaju li dokumentarne serije igru?
- MASTERCLASS: Marc Isaacs - Izvođenje stvarnosti i granice promatranja
- MASTERCLASS: Tue Steen Müller - Evo zašto volim dokumentarce...

Nagrađeni filmovi 20. ZagrebDox-a

Veliki pečat - Međunarodna konkurencija

Četiri kćeri / Four Daughters, Kaouther Ben Hania, Francuska / Saudijska Arabija
/ Njemačka / Tunis / Cipar

Posebno priznanje - Međunarodna konkurencija

Drugačija divljina / A New Kind of Wilderness, Silje Evensmo Jacobsen,
Norveška

Veliki pečat - Regionalna konkurencija

KIX, Dávid Mikulán i Bálint Révész, Mađarska / Francuska / Hrvatska

Posebno priznanje - Regionalna konkurencija

Šutnja razuma / Silence of Reason, Kumjana Novakova, Republika Sjeverna
Makedonija / BiH

Mali pečat - Najbolji kratki film

U tranzitu / In Transit, Lucija Brkić, Hrvatska

Posebno priznanje - Najbolji kratki film

Dječak / Boy, Vladimir Loginov, Estonija

Mali pečat - Najbolji film mladog/e autora/ice do 35 godine

KIX, Dávid Mikulán i Bálint Révész, Mađarska / Francuska / Hrvatska

Posebno priznanje - Najbolji film mladog/e autora/ice do 35 godine

Grand Prize, Anja Koprivšek, Hrvatska

Nagrada Movies That Matter

Blago kraljevstva Dahomey / Dahomey, Mati Diop, Francuska / Senegal / Benin

Posebno priznanje - Movies That Matter

Potpuno povjerenje / Total Trust, Jialing Zhang, Njemačka / Nizozemska

Nagrada Teen Dox

Moja sestra / Sister of Mine, Mariusz Rusiński, Poljska

Posebno priznanje - Teen Dox

Ekipa / Boyz, Sylvain Cruiziat, Njemačka

Počasni Veliki pečat

Werner Herzog

Nagrada FIPRESCI

KIX, Dávid Mikulán i Bálint Révész, Mađarska / Francuska / Hrvatska

Aviteh nagrada publike

Jedina zemlja / No Other Land, Basel Adra, Hamdan Ballal, Yuval Abraham i Rachel Szor, Palestina / Norveška

U suradnji s Hrvatskom mrežom neovisnih prikazivača, probrali smo tri naslova prikazana na ovogodišnjem ZagrebDoxu (*April u Francuskoj*, *Nasmijana Gruzija* i *Sretni kamperi*) te smo ih 15. i 16. lipnja putem programa ZagrebDox u gostima učinili dostupnima publici širom Hrvatske – filmovi su prikazani u 12 različitih hrvatskih gradova.

April u Francuskoj, uz *KIX*, također smo prikazali u srpnju na Ljetnoj pozornici Tuškanac, gdje je u suradnji s Centrom za kulturu i film Augusta Cesarca održan već tradicionalni dvodnevni program ZagrebDox Summer.

6. ZAGREBDOX PRO 2024.

O PROGRAMU ZAGREBDOX PRO:

Međunarodni festival dokumentarnog filma ZagrebDox pokrenut je 2005. godine i prvi je festival u regiji namijenjen isključivo prikazivanju i promoviranju dokumentarnih filmova. Publika ZagrebDox-a narasla je od 6.000 ljudi u prvoj godini na više od 15.000 u recentnim izdanjima. Festivalska konkurencija

podijeljena je na regionalnu i međunarodnu, i to u nastojanju pružanja prilike regionalnim autorima da se predstave u okviru svojih produkcijskih mogućnosti, ali i kako bi se ukazalo na potrebu jačanja lokalne i regionalne produkcije i stvaranje okruženja u kojem takve podjele više neće biti potrebne. Imajući na umu slabije produkcijske mogućnosti u Hrvatskoj i regiji u odnosu na ostatak Europe, organizatori ZagrebDoxa su uz festival pokrenuli i edukativni program ZagrebDox Pro, kako bi pomogli osposobljavanju i umrežavanju hrvatskih i regionalnih redatelja i producenata dokumentarnih filmova i omogućili im bolji pristup europskim televizijama, fondovima i publici, kao i razmjeni znanja i iskustava s europskim kolegama u vidu 6-dnevne intenzivne dokumentarističke radionice. ZagrebDox Pro osmišljen je kao program usavršavanja dokumentarnih projekata u svim fazama produkcije s ciljem unaprjeđivanja poslovnih vještina, olakšavanja pristupa hrvatskih i regionalnih producenata kanalima europskog tržišta dokumentarnog filma, poticanja europskih koprodukcija, te promocije autorskog dokumentarnog filma srednje i istočne Europe.

U devetnaest godina svog postojanja, ZagrebDox Pro doveo je u Zagreb i surađivao s renomiranim predavačima: *Tue Steen Müller, Cecilia Lidin, Leena Pasanen i Stefano Tealdi*, uz sudionike iz svih zemalja regije i gostovanje urednika institucija kao što su *BBC, YLE, Discovery Channel, Jan Vrijman Fond, The Doc Heads Fund, IDFA Bertha Fund, Hrvatski audiovizualni centar, ZDF / Arte, ARD/MDR, ORF, RAI3, N1, AJBalkans, HBO Europe, Radio-televizija Slovenije, HRT, Nova TV, RTL Hrvatska, Federalna televizija BiH, B92, Radio-televizija Srbije, Radio-televizija Makedonije*; potom predstavnika distributera iz kuća *Autlook Films, Taskovski Films, Deckert Distribution, Cat&Docs, Journeyman Pictures, Slingshot Films, Visible Film*; predstavnika renomiranih festivala *DOK Leipzig, Sheffield Doc/Fest, IDFA, Ji.hlava IDFF, Sundance i mnogih drugih*. Više od šezdeset filmova koji su u fazi razvoja sudjelovali u programu ZagrebDox Pro uspješno su realizirani. *Jennifer Fox, Marcel Łoziński, Paul Powels, Jon Alpert, Uldis Cekulis, Jay Rosenblatt, Victor Kossakovski, Hans Robert Eisenhauer, Jon Bang Carlsen, Kim Longinotto, Želimir Žilnik, John Appel, Nino Kirtadze, Erik Gandini, Jeremy Humphries, Merhdad Oskouei, Talal*

Derki, Anna Zamecka i Eva Mulvad održali su majstorska predavanja, Desk Kreativne Europe – ured MEDIA različite radionice i prezentacije, a održani su i brojni okrugli stolovi i diskusije o temama važnim u dokumentarnom filmu. ZagrebDox Pro ostaje jedini program takve vrste u neposrednoj regiji, te za brojne hrvatske i regionalne redatelje i producente i njihovu publiku čini Zagreb jedinstvenim mjestom susreta, povezivanja i edukacije koji im otvara vrata europskog i svjetskog dokumentarnog tržišta.

ZAGREBDOX PRO 2024.

Ovogodišnje izdanje bavilo se dubinskim istraživanjem dokumentarnih serija ograničenog trajanja, kao prva razvojna radionica među sličnim programima usavršavanja u ovom dijelu Europe koja se bavi tim formatom. Od razmišljanja o idejama, gradnje interesa za audiovizualni ekosustav, mogućih pristupa produkciji, pa sve do modela distribucije i promidžbe.

Cilj je ovogodišnjeg programa ZagrebDox Pro-a, s fokusom na dokumentarne serijale, bio pomoći autorima odabranih dokumentarnih serijala u razvoju njihovih projekata, ali i približiti mogućnost da ih predstave televizijama, producentima, financijerima i distributerima. U tome su im kroz ZagrebDox Pro radionicu pomagali mentori kao i razni predavači i kolege, zato smo iznimno zadovoljni što smo u tim ulogama za ovogodišnje izdanje uspjeli okupiti trenutačno najvažnije aktere u svijetu dokumentarnih serijala; profesionalce s BBC-a, Al Jazeera, HBO-a i HRT-a kao i istaknute autore iz Hrvatske i inozemstva. Oni su s polaznicima, autorima odabranih 6 projekata, intenzivno radili kroz 5 dana radionice za vrijeme festivala. Odabrani su projekti iz Francuske, Velike Britanije, Kurdistan, Tunisa, Belgije, Italije, Armenije i Hrvatske, a sudjelovali su i polaznici bez projekta iz Hrvatske.

Odabrani projekti:

- *Lost For Words*, Hannah Papacek Harper (Francuska, UK)
- *Fish On You*, Amal Seela (Tunis)

- *Unveiling Shadows: Women Of Post-Soviet Armenia*, Tugce Aurora Aydin (Armenija)
- *The Madness That Comes From The Nymphs*, Doriana Monaco (Italija)
- *Lost Dreams*, Ashkan Ahmadi (Kurdistan, Irak)
- *When The Wind Blows*, Iva Tkalec, Anna Savchenko, (Belgija, Hrvatska)

Cilj je programa bio pomoći sudionicima na razvoju njihovih projekata individualnim radom s cijenjenim stručnjacima za dokumentarni film i pružanjem „drugog mišljenja“ stručnjaka s područja koja nisu u izravnoj vezi, no bliska su dokumentarnoj kinematografiji. Ideja je bila dati priliku sudionicima da uče kroz studije slučajeva uspješnih dokumentarnih serija ograničena trajanja te da se umreže s kolegama s različitih polja koji promiču svoje projekte tijekom produkcije i nakon završetka.

S ciljem pružanja što više mogućnosti odabranim projektima da sudjeluju na radionicama, festivalima i industrijskim zbivanjima, ZagrebDox ostvaruje suradnje s drugim organizacijama u svijetu dokumentarnog filma. Ovogodišnje se izdanje organiziralo u suradnji s Al Jazeeraom i AJB DOC Film Festivalom iz Sarajeva, te kroz partnerstvo s Restartom i Dokukinom KIC.

ZagrebDox Pro program se održao od 16. - 19. travnja 2024. u prostorima uređenim za odvijanje radioničkog programa, opremljenim stolovima, stolicama, pločama za pisanje, plazma ekranima, prijenosnim računalima i razglasom. Centralna događanja ovog programa odvijala su se u Oaza Joyful Place EDU dvorani u Radićevoj ulici 9 kao i u dvoranama kina Kaptol Boutique i Dokukina KIC. Na razvojnom, zatvorenom dijelu radionice je sudjelovalo 14 polaznika; autori i producenti šest odabranih projekata i troje polaznika bez projekta. Dio programa bio je otvoren za javnost. Za polaznike iz drugih gradova i zemalja bila je osigurana stipendija koja je pokrivala troškove putovanja i 5 dana smještaja.

U sklopu ZagrebDox Pro-a, održani su sljedeći programi:

- MAJSTORSKO PREDAVANJE: Hanka Kastelicová - Umijeće pripovijedanja - mijenjaju li dokumentarne serije igru?
- MAJSTORSKO PREDAVANJE: Marc Isaacs - Izvođenje stvarnosti i granice promatranja
- MAJSTORSKO PREDAVANJE: Tue Steen Müller - Evo zašto volim dokumentarce...
- RAZGOVOR: Tomislav Mršić, Vladimir Brnardić - Od ideje do ekrana
- STUDIJA SLUČAJA: Tamara Babun - Dokumentarni serijali o svijetu kakvog bismo htjeli

Razvojna radionica u sklopu programa ZagrebDox Pro programa zaključena je predstavljanjem 6 projekata dokumentarnih serijala koji su ove godine odabrani za sudjelovanje, pred domaćim i stranim producentima, distributerima i drugim filmskim profesionalcima. S polaznicima radionice su na njihovim projektima pet dana intenzivno radili mentori Lucie Kon (BBC Storywill), Sead Kreševljaković, (Al Jazeera) i Robert Tomić Zuber (HAVC). Nakon završene radionice mentori i organizatori programa i dalje će biti na raspolaganju polaznicima u razvoju i produkciju njihovog projekata, usmjeravati ih u njihovom radu i pružati im potporu kod sudjelovanja na drugim programima i festivalima.

ZagrebDox Pro se odvijao na engleskom jeziku i u potpunosti je bio besplatan, a podržavaju ga Grad Zagreb, Hrvatski audiovizualni centar, Hrvatsko društvo filmskih redatelja i Zaklada Kultura nova.

POSTIGNUTI CILJEVI:

- umrežavanje redatelja i producenata dokumentarnih filmova iz Hrvatske s kolegama iz regije, Europske unije i svjetske dokumentarističke mreže
- promocija dokumentarnih filmova u razvoju i produkciji

- otvaranje mogućnosti sufinanciranja dokumentarnih projekata u razvoju
- stjecanje novih znanja i vještina: budžetiranje dokumentarnog filma prema europskim standardima, efikasna pismena i usmena prezentacija projekta, montiranje atraktivne video najave za film, primjena novih medija u dokumentaristici, prilike i izazovi međunarodnog financiranja dokumentarnog filma
- unaprjeđivanje rada na dokumentarnom filmu putem analize pozitivnih primjera uspješnih dokumentarnih projekata iz regije i Europske unije
- suradnja s regionalnim fondovima i podrška regionalnim koprodukcijama

7. ZAKLJUČAK

Unutar godine rada Factuma proizveli smo, distribuirali i promovirali hrvatske autorske dokumentarne filmove koji su dobili svoj prostor i publiku unutar zemlje i svijeta. Factumovi filmovi obišli su inozemne festivale dokumentarnog filma i streaming servise te su na taj način promovirali Hrvatsku i domaće autore te nas stavili na mapu svijeta autorskog dokumentarnog filma. U 2024. Factum je nastavio svoju glavnu misiju te će to kroz svoje projekte činiti i dalje. ZagrebDox je u dvadeset godina svog postojanja stvorio publiku koja nam se svake godine ponovno vraća te s punim pravom postaje zahtjevnija. Na nama je da svojim daljnjim radom i širenjem svojih programa ispunimo njihove zahtjeve.